Број 127. У Новом Саду у понедељак 14. (27.) јуна 1910. Година XLV.

„Застава“ излази сваки дан два пута, а изузевши и понедељником једаред.

Шаље се на Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаљу на један месец 2 кр. 70 пот. на четврт године 8 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 26 п. на четврт године 9 кр. 75 пот. — За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Појединим бројевима од петка цена је: за сваке године 2 круне, на целу годину 4 кр. на стране земље годишње 6 круна 50 пот.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 121

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ШТАМПА „РАДА“ КЊИГОТИСАРСКОГ ДРУШТВА у РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво »Заставе« је у кући г. Ј. Т. Чавића Администрација »Заставе« налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 20

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији »Заставе«.

Рукописе не враћамо.

Појединих вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Позив на претплату.

1. јула 1910. године отварамо нову претплату на трећу четврт.

„Застава“ излази двапут дневно, а стаје као и до сад на три месеца 8 круна за све оне, који желе да им се „Застава“ дневно једанпут поштом шаље, а на месец дана 2 круне 70 потура. — За оне, који желе да им се лист шаље два пут дневно поштом стаје 9 круна 75 потура на три месеца

За Нови Сад стаје „Застава“ кад се два пут дневно шаље лист кући 9 круна на три месеца иначе 8 круна.

Ми ћемо и даље чинити све што можемо, да одржимо „Заставу“ на оној висини, која одговара угледу народа и српске народне радикалне странке и молимо све пријатеље листа да нас у овом послу помогну.

Обраћамо нарочито пажњу на „Заставине“ бројеве од петка, вечерњи и јутарњи број уједно. Овако проширени народни бројеви доносе расправе о задругарству, привреди, о народном здрављу, о правним поукама и т. д Ти се бројеви удешавају за најшире кругове, а претплата за њих стаје 4 круне годишње, а на три месеца 1. круна.

Најлакше се претплаћује поштанском упутницом.

По решењу управе, лист се никоме не сме давати на вересију.

У Новом Саду, јуна 1910.

Уредништво и администрација „ЗАСТАВЕ“.

Престона беседа.

У суботу по подне прочитао је краљ престону беседу. Њу је, разуме се, саставио Куен Хедервари и он и његова влада одговарају за садржај престоне беседе.

Престона беседа је сасвим онаква, каква смо могли очекивати Какав поп, онаква и молитва

Престона беседа почиње тим, како краљевско очинско срце са потпуним умирењем гледа на исход прошлих избора и у том исходу прошлих избора налази залогу, да ће се Угарска мирно развијати и јачати у сваком правцу.

Прошли избори! Зар оно насиље, онај бес, оно подмићивање, она поквареност, која је владала на прошлим изборима, да буде темељ развитку и јачање Угарске?! Онако цинички написати увод у престону беседу, могао је само Куен Хедервари

Ово је место у престоној беседи најјасније изведено Ту сваки разуме шта се хоће. То је славопој покварености. Али многа друга места су врло мутна, завијена. Ја бих то схватио као исмевање сабора.

Или зар то није исмевање сабора, кад се посланицима каже: Што се тиче Хрватске и Славоније, биће задаћа наше владе, да реши питања уз потпуно очување интереса Угарске, држећи пред очима законе, а по начелу правде и правице.

Ту сад имате троје, које једно друго искључује. Друкче би изгледало, кад би се ствари у Хрватској и Славонији решавале по правди Друкче би било кад би се решавале по закону. А сасвим би друкче било, кад би се те ствари решавале с тог гледишта да се потпуно очувају интереси Угарске Куен је изнео све троје Хоће да и коза буде сита и купус да остане читав, а да при том и овај чији је и купус и коза добро се наједе и козе и купуса. Види се, докле је дошла уставност, кад се тако може говорити народним представницима.

Тако говори престона беседа и о општем тајном гласању. Каже: у друштвеном погледу најважније је питање, које се не може даље одгађати, уређење бирачког права. Влада ће у тој ствари поднети законски предлог, на темељу општег гласања, а да се при том потпуно очува карактер државног мађарског јединства, који би омогућио развитак на демократској основи Из тога ни враг не би могао знати: значи ли то опште право гласа или не?! И можемо рећи: не, само зато, што познајемо Куена.

Престона беседа говори о продужењу уговора аустро-угарској банци. Дакле и даље да остане заједничка банка. А влада ће се старати, да се уреди и питање о исплати у готовом. Ово треба да буде као неко обећање. Уговор банке се мора продужити, а за ово друго ће се влада старати.

У питању спољне политике износи престона беседа, да код европских држава јача воља да се одржи мир, а то нам уливa наду у трајни мир. А што се тиче Аустро-Угарске, постоје непромењиво њени опробана савези, и са свима силама је у једнако добром односу. Да је све ово нацртано и сувише влаћаним бојама, то се види на први поглед.

Колико и сама влада верује у трајни мир, види се из тога, што престона беседа вели: „Затим је потребно да се војена снага монархије развија у тој мери и у том правцу, како би војена снага монархије била у сваком случају довољно јака да очува сигурност и положај монархије“.

За све то и за друго требаће много новаца и престона беседа спомиње на више места подизање порезе.

Престона беседа говори о стварању грађанског законика о промени администрације (али не каже у каквом правцу) обећава католицима автономију, и повишење конгруе свима вероисповестима. Престона беседа говори о новим школским потребама, нарочито о подизању нових универзитета. Говори о насеобинама и парцелирању, о развијању социјално политичких установа, обећава веће мировине, па мировине удовицама и сирочади итд.

Има доста лепих обећања, само ће та обећања остати обећања. Јер треба да се запитамо: Из чега хоће влада да покрије

ПОДЛИСТАК.

МАЛИ УМЕТНИК — СРБИН.

Наши Новосађани и они са стране, који редовно сваке године посећују нашу новосадску народну забаву о Три Јерарха, сигурно се још сећају малога Милана Јовановића, ученика I. разреда основне школе, малишана од 7 година, који је ове године са својом свирком на виолини изненадио и очарао све присутне. Већ и зато, што је свирао не из нота, већ по слуху, како је он то схватио, а ипак је вредило.

Онда, одмах после забаве писала је „Застава“ о њему у своме извештају о забави ово: „Спомињем напослетку, и ако није био последњи, ученика I. разреда основне школе, Милана Јовановића. Томе је дечку 7 година. Он је свирао на виолини смесу српских песама по слуху, како их је чуо и он сам поређао. Сви су били изненађени и занети, како мали Милан држи виолину, као да се родио и срастао с њом. Он свира лепо, у његовој свирци има већ сад ватре, а његови прелази, и ако детињски, показују, као и све друго, да у том дечку има ванредни дар за свирку и да од њега можемо временом врло много очекивати, ако се посвети музици. Слушаоци су са дивљењем тапшали. Мали Милан је добио велику лиру — од чоколаде и слаткиша у великом омоту, толиком колико је сам велики“.

То је писала „Застава“ о малом Милану Јовановићу после забаве.

Међутим се десило нешто, што је важно по малог Милана, његову будућност, а богме и по нас Србе. Убрзо ће се решити, да ли ће из нашег крила, из крила српског народа узлетити на површину Србин уметник, који ће себи а и свом народу да осветла образ и унапредити уметност.

Хоћу да опишем, како је дошло до тога, да се показао у маломе Милану дар за музику, и на каквом се сад раскршћу налази.

Још пре неку годину зажели он играчку и то виолину. Родитељи му испуните жељу. Купише му виолину као играчку и више ништа. Међутим мали Милан није се ни чим другим хтео играти, већ само виолином и непрестано је за њој шкрипио. Отац му је фотограф. Ради врло добро и има много муштерија. Једном дође једна госпођица, која необичном вештином и сама свира у виолину, опази малога где гребе на виолини и види, да то није обично играње детета, већ да мали уме на том врло непотпуном инструменту изваћати и звуке. Рекне родитељима, да ће она детету поклонити и пошаље од куће своју виолину, на којој је она почела учити и на којој се може свирати. И дете је на тој правој виолини почело сад по слуху да свира. Није дуго потрајало, а његов дар буде запажен. Скоро свако, који се код оца му сликао, а разумео се у музици и чуо малога Милана да свира, дивио се детету.

Таком приликом чула сам га и ја и увидила да се у том дечку скрива необичан дар. О крсној слави кад беше код нас пуно гостију па и са стране, замолисмо родитеље Миланове да нам га пошаљу мало и то с виолином. Кад је Милан свирао наши гости беху изненађени у највећој мери. Једногласно примише мој предлог да мали Милан свира на народној забави. И би тако. Како је задовољио целу публику то сам вам исписала из „Заставе.“

После тога послом својим путовала је мати Миланова у Пешту и повела собом и малог Милана Собом је понео и виолину. У путу на жељезници опази једна госпођа малишана и његову виолину и запита матер Миланову:

— Је ли то виолина малог? Он је тако мали, да је још за игру, а виолина није за сиграчку!

Мати Миланова рече да је то заиста дечкова виолина и да он свира али је самоук и свира по слуху. Заинтересова се госпођа и замоли да јој мали што одсвира. И он је свирао онако као и нама без заустезања све што је знао. Госпођи се то јако допало. А кад је влак у Суботици стајао, случајно су Цигани свирали на станици и мали Милан је пажљиво слушао. Кад су се даље кренули он је свирао оно што је од Цигана чуо, да се јасно распо-

нове големе трошкове. Из повишења порезе не може све. То ће прогутати нове огромне војене потребе. Јер то иде напред

Угарска би могла да се остажи, да ојача само великом политиком Самостална ђумрук, самостална банка, једном речи економска независност могла би да ојача народ и створи нове изворе. Само подизање порезе не може да подигне народ. Али Куен као да мисли, да се може му ти и мртва овца и да и полу угинула кокош може да леже златна јаја.

Програм Куенове владе, који се налази у престоној беседи нити је искрен, нити изведљив у свему. Извешће само онај задни део његов: Продужиће рок заједничкој банци, умножаће војску и створиће нове ратне бродове, подићи ће порезу и т. д. а економско и умно подизање народа остаће на папиру.

Добро што Куенова влада није обећала у програму и морално развијање народа. То би био највећи шкандал у целој престоној беседи. Али и ван тога, има у њој доста тога, тако да се ова престона бесеседа не може никако рачунати у ред озбиљних престоних беседа.

Нови Сад, 14. јуна.

Политички догађаји у Угарској Престона беседа изазвала је не само међу Јустовцима, већ и Кошутовцима и пучком странком велико незадовољство. У клубовима тих странака живо се о томе расправљало. Истиче се како је то нечувен поступак, да краљ у престоној беседи завзима се за једну странку и велича њену победу. Још је веће огорчење изазвало што се у престоној беседи вели, да ће управа бити подржављена. Тиме ће отпор народа у жупанијама бити скршен. У пучкој странци веле, да је Куен Хедервари употребио краљ да њиме заштити злоупотребе и насиља владине странке при изборима.

*

Има вести, да се међу члановима Јустове и Кошутове странке почели саветовати о томе, да обе те странке изнесу заједничку адресу, и у њој одлучно нападну владу Сумња се, да ће ови покушаји успети.

*

„Пестер Лојд“ има вест, како је међу члановима Кошутове странке настао преокрет, да се створи нова независна странка, којој не би били вође ни Кошут ни Јуст. У ту странку имали би да уђу сви чланови, који хоће да се боре одлучно за начела независности и самосталности домовине, за опште, једнако и тајно изборно право, и који су спремни да најодлучнију борбу поведу против данашње владе. „Пестер Лојд“ зна већ и то, да су већ 20 посланика Кошутове странке пријавили своје ступање у ту нову странку, која би одмах у почетку свог постанка бројала најмање 50 чланова — Из Кошутових кругова побијају ову вест.

*

Посланици хрватско-српске коалиције напустили су највећим делом Будимпешту јуче у недељу Пре свог одласка одржали су конференцију на којој су закључили да се опет састану 1. јула Тада ће утврдити коначно своје држање према Хедервариј еној влади, одустали су од тога да влади упуте меморандум, јер су се сложили у томе, да је згодније, да са Куеном и његовом владом поведу усмене преговоре о свима нерешеним питањима. Као што се види, топла им жеља да су што чешће у непосредној близини Куеновој и да с њим имају части разговарати.

Нови Сад 14. јуна.

Кандидати српске народне радикалне странке за ердевички срез. Као што је познато, већина данашњег народног црквеног сабора уништила је избор у ердевичком срезу. У том срезу победила је била српска народна радикална странка. Како ће ускоро поново бити избор у ердевичком срезу и свештеничког и световн г кандидата, то је управа радикалне странке у споразуму са члановима странке из тог среза, истакла за кандидате пароха Милана Младеновића из Лаћарка, и дра Младена Георгијевића, адвоката из Шида. Победа њихова је сигурна.

Најновије вести из Србије.

Из Београда јављају, да су преговори око трговинског уговора између Србије и Аустро Угарске и опет заспали. Изгледа, да се не мили и не хита ни са једне стране, да се ти преговори што пре закључе. Испрва се хитало и држало две седнице дневно, само да се преговори закључе што пре, а данас се седнице и не држе, јер је један од српских изасланика др. Лаза Пачу отпутовао ради разонођења, па се чека његов повратак. Јасно је, да је негде запело и да са обе стране нема воље ни за прекид, али ни за даље преговарање Чланови изасланства држе све у тајности, јер им је тако наређено. Зашто тако иде, то се даје читати из редова „Нове Бечке Слободне Пресе“. Она вели, да о том не може бити ни речи, да се Србији дозволи, да увози или кроз монархију провози живу стоку Могу јој се дати друге повластице, али ово јој се никако не може дати. Србија пак баш на ово полаже важност. Ето зато је у преговорима запело.

*

Заседање скупштинско јуче је краљевим указом закључено. Пре тога се десила врло занимљива ствар. Председништво скупштине је решило, да се посланицима дијурне исплате само за оне дане, у које су скупштинским седницама присуствовали. Стенографским белешкама ће се то утврдити. Вели се, да ће се од дијурних неуредних посланика заштедети бар 25.000 динара.

*

Како се са изворне стране чује, српска влада позвала је у Београд све своје конзуле из Турске и хоће од њих да добије извештаје о прогањању Срба у Турској, те да на основу тога предузме одлучније кораке, код турске владе, да се том већ једном стане на пут.

*

Краљ Петар прославио је јуче у недељу седмогодишњицу свог ступања на престо. Поред других на ручак су били позвани и сви народни посланици.

*

Овде се живо говори о вести бечких и пештанских листова, да је принц Ђорђе упутио из Вишиа писмо војном министру и тражи да му се повећа апанажа за његово бављење у иностранству, или ће се иначе одмах вратити у Београд. У ову се вест и верује и не верује.

*

Више београдских трговаца поднели су влади заједничку молбу, да им се даде концесија, да се у бањи Врњцима створи трамвајски саобраћај од железничке станице до бање. Станица је прилично удаљена. Држи се, да ће речени трговци добити концесију и то ће Врњачку Бању још јаче подићи.

*

Наследник престола Александар добио је од софијског одбора за приређивање свесловенског конгреса позив да суделује на овом као почастан члан. Наследник престола одазвао се томе и ићи ће на конгрес.

Нови Сад, 15. јуна.

Избија клин кроз врећу. Оно, о чему се давно испрва шапатом говорило, а ка-

---

знати могло.

Тада се страна госпођа тек задивила и приказала се Милановој матери овим речима: Госпођо, у вашем детету лежи необичан дар за уметност, и грехота би било ако га не изобразите за музику. Ја сам сестра славног музичара професора Шевчика из чијих руку изађоше уметници светског гласа. Његов је ђак и Кубелик, који задивљује цео образовани свет својом вештином. Она даде своју карту Милановој матери и адрес свога брата, молећи је, да зацело одведе њему малог Милана, а он ће га узети за свога ђака.

Мене је та вест јако обрадовала. Питала сам госпођу Јовановићку: Па шта мислите чинити? Она ми рече: Дете је још мало и у првом је разреду. Нека сврши бар тај разред и за то време учиће од учитеља музике, онда на крају године видићемо шта ћемо.

И доиста дете поче учити и то по школи славног Шевчика.

Кад су прошле недеље били испити I. разреда основне школе, тамо је свирао на крају мали Милан и том приликом све је задивио. Само се о њему говорило. Милан је излазио са испита озарена лица, у руци му виолина, а уз њега мати његова. Тада ми рече, да иде сутра у Беч да води Милана Шевчику, да га Шевчик чује како свира. Писала му је и добила је одговор, да одмах дође, док је он још у Бечу. Пожелим јој добар успех и замолим је, кад се врати, да ми дође.

Милан се са својом матером вратио из Беча. Оно што је донео из Беча, то се не тиче само њега и његових родитеља, оно се тиче свег Српства и зато треба да буде забележено јавно.

Овако ми причаше госпођа Јовановић: Чим је стигла у Беч оде на конзерваторијум. Од вратара чује да је испит и да ће професор Шевчик одмах доћи. Кад је дошао она му се прикаже и он их одведе на испит у концертну дворану. Сместио их је у први ред. Публике много и све от мено.

Поче свирање. Мали Милан је слушао Свира први, други, трећи четврти, кад поче пети свирати, мали Милан се диже с места, устреми очицама и сав усплахирен слушао је. Мора да му се тај комад необично допао. Кад је то опазио Шевчик, а изгледа, да је јако мотрио малог Милана, он даде знак оном младићу, да још једаред одсвира тај комад. Кад се свршио испит, публика пође напоље. Шевчик пређе госпођи Јовановићки и рече јој: Ви не излазите, ви ћете самном мојој кући. За то време мали Милан неприметно оде до подијума где беху виолине, узе једну виолину у руке и стаде пробати док одједном поче свирати онај комад, што је мало пре слушао и који му се тако допао. Сви ученици конзерваторије, који још беху заостали у дворани, опколеше дете и сам Шевчик пође му и задивено гледаше у њега. Мали Милан разуме се није свирао онај тежак концертни комад савршено, он је то прерадио по своме, али се приметило шта свира.

После тога одвезе Шевчик малог Милана и његову матер на своме аутомобилу у свој стан. Тамо је мали Милан свирао све што је знао, а и школу Севчикову пред професором и још неколико његових ђака.

На крају рекао је славни музичар госпођи: Ја примам дете да изучим. Ако ви, госпођо, ово дете не дате на музичку струку, оно ће вас с правом проклињати. Узео је детињу главу у руке, гледао га дуго, пољубио у чело и рекао му: Ти геније, ти мали Моцарте. Окренуо се матери и додао је: За годину дана може и пред царем свирати. Све што је свирао овде, много је од њега али то је могао научити, да ми се покаже, али оно, што сам ја у концертној дворани чуо, то је важно, то ми је показало величину његовог дара. Такав суд од светског уметника, из чије је школе изашао један Кубелик, вреди веома много.

И сад остати и не корачати напред било би заиста грех, који се не би могао оправдати.

Родитељи Миланови готови су на највећу жртву, али и највеће жртве с њихове стране биће може бити недовољне. Да је такво дете у страног народа нашао би се мецена, да помогне том малом генију. Јер већина страних уметника усавршила се уз припомоћ добрих људи, који воле уметност и помажу је. А да ли ће се и код нас Србанаћи, који ће малом Србину помоћи и олакшати родитељима његовим, те да Српство, а и свет добије великог Србина уметника.

Милица Јаше Темића.

сније све гласније, и о чему „Србобран“ није смео да прослови, сад се потврђује. Ствар, да хрватско-српска коалиција постане јединственом странком под окриљем Куеновим, као да је већ саврела. „Нови Лист“ доноси чланак под насловом „Јединствена странка“ и почиње овако: Листови хрватско српске коалиције, владини органи и пештанске вести сугласно потврђују, да се коалиција слије у једну јединствену странку, те да је остварење ове замисли питање врло кратка времена. Службена „Ди Драу у последњем броју јавља, да је то већ готова ствар. Елементи, пише она, који вагињу на лево, морају се излучити из коалиције“. Нема ту више никакве шале! У Угарској се зове вођа гроф Куен Хедервари, а у Хрватској се он зове др. Никола пл. Томашић!“ закључује тај осечки лист. По овоме је свакоме јасно, у коме правцу ће се кретати та фузија. И „Покрет“ је сав одушевљен са фузијом, само што ју он назива „јединственим радом“.

Као што се види, јединствена странка већ је ту, а сад ће се тек радити на народном јединству. И као што се у јединственој странци зна само о Куену и Томашићу, тако ће се у јединству народа знати само о Хрватима. То је ето „српска“ политика Прибаца.

Политички преглед.

Сабор Босне и Херцеговине О револуцији, коју је донео сабор Босне и Херцеговине, говорили смо у кратко, а сад доносимо веран садржај њен:

Босанско херцеговачки сабор приступајући први пут решавању државних потреба своје отаџбине сматра за дужност, да у хомогијалној оданости према свом узвишеном владару даде израза осећаја највеће захвалности на подељењу уставних уредаба, којим је ударен први темељ уставног и парламентарног живота у нашој отаџбини.

Полазећи истодобно са гледишта, да је најважнији услов правилног политичког економског и културног развитка једнога народа његово потпуно самоопределење посредством народног представништва у складу са сувереном вољом монарха, сматра босанско-херцеговачки сабор за своју патриотску дужност, да овом приликом истакне, да му садање уставне уредбе не дају довољно снажне подлоге за плодан и користан рад према савременом духу и потребама земље и народа, јер

1. Закон од 22. фебруара 1880. којом је пријe завођења уставних уредаба у нашој земљи утврђена била неограничена ингеренција обију влада на празац и начела наше управе као и

2. Закон од 20. децембра 1879. којим је наша отаџбина збиља стављена у потпуну економску подређеност према обема половинама хабсбуршке монархије, остао је и на даље на снази:

3. Доследно томе санкционисана је уставна неодговорност владе према нашем законодавном телу. Ова неодговорност владе проширена је и на оне државне послове, који спадају у делокруг нашег сабора у савезу са претходним и накнадним одобрењем обих влада за све законске основе, учинила је легислаторну и контролну функцију нашег заступничког тела потпуно илузорном;

5. Као што је опсег уставних права истакнутим ограничењем сужен тако је и право имунитета посланичког стегнуто само на време појединих сесија за гласања и изјаве у сабору и одборима а репродуцирање тока саборске расправе у штампи или у опће у јавности — у колико се државном одветништву чинило кажњиво — подвргнуто и казненом прогону.

6. Законска иницијатава саборских посланика а и одбора стегнута је апсолутном прешношћу свих владиних предлога; исто тако и право интерпелација изражава се једино у том да председнику од воље стоји интерпелацију читаву или у изватку у записнику уврстити док влада у никојем случају није дужна на ту одговорити, а у сабору се иста не може ни прочитати ни претрести.

7. И овако уски саборски делокруг још је окрњен беспримерном дискреционалном влашћу и правима председништва, које се не бира вољом сабора, него се именује

С тога сабор сматра отклањање ових гравамина правом предпоставком за преузимање потпуне одговорности за резултате свога рада.

Овака уставна уређења нису одговорила ни приближно очекивању и жељама нашега народа.

Српски народно-црквени сабор.

Седница од 12. (25) јуна 1910.

Седница је почела у $^1/_4$12 часова. После оверовљења записника прелази се на дневни ред: на наставак расправе о извештају ревизионог одбора

Младен Пилић жали, што извештај ревизионог одбора није заједно са извештајем саборског одбора, јер би се тек онда д била јасна слика раду радикалског саборског одбора. Замера, што књиге нису уредно држане, те зато и има (?) неправилности. Приговара, што је саборски одбор дао калуђерима на лечење 16.000 круна. Придружује се предлогу ревизионог одбора.

Прота Божидар Поповић критикује објективно рад ревизионог одбора. Замера се што књиге нису уредно држане, међутим и фондовске књиге се исто тако држе, а тамо ни Пилић ни ко други од већине није замерао Ревизиони одбор се тужи, да није могао добити потребне списе, јер нису у канцеларијама. Сви списи су у канцеларијама и то, разуме се, у различите, где који списак припада. А и изасланик владин је прегледао рачуне, па су му се морали сви списи ставити на расположење, а због краткоће времена нису још сви натраг враћени. О закључним рачунима је већ толико пута било говора, а Пилићу још нису јасни. Треба разликовати приход и примање. Камату од 34.000 круна није хтео завод да исплати године 1903., него тек јануара месеца 1910. год., па зато је камата ипак уврштена као приход 1909. год., јер фактично и јесте приход 1909 год, ма да су исплаћене тек 1910. год. јануара месеца. Пилић замера, што је у прорачун уведено 21.000 круна, а у закључним рачунима 22.000. Прорачун се саставља од прилике, према потребама, а закључни рачуни се оснивају на цифрама и рачунима.

Дневнице и путне трошкове примио је само толико, колико му по праву припада. Из Вршца је увек рачунао 1 дневницу, иако путује више него Прибићевић, а он је увек рачунао две путне дневнице Дуплу дневницу је примао само у случају, кад зими није могао добити у Суботици везу са возом, те је морао ноћити; то му не може нико пребацити, јер је фактично путовао два дана. Замера Пилић и трошкове око парцелирања. Парцелирање је вршено не на 2—3 године, него за сва времена, те тако су и трошкови парцелирања разрезани на више година и тако на ову годину разрезано је 2000 круна. А то је тек умесно. Приговарају, да нема инвентара о фундусу инструктусу, а инвентар је код надзорништва народно црквених добара.

Пилић пребацује, да је много 16 хиљада круна на лечење калуђерима. Саборски одбор је одбијао молбе архимандрита, у којима су тражили по 600 круна за лечење, а они се тужили угарској влади, па је наређено онда, да им се да та свота. А и лекарске сведоџбе су им издавали лечници, који су њихове пристојице.

Пошто је исцрпно доказао неоснованост извештаја ревизионог одбора, прихваћа предлог др. Јована Радивојевића Вачића.

Др. Жарко Миладиновић: Ревизиони одбор је требао све рачуне и све књиге тачно извидити и испитати, па би се уверили о нетачности извештаја и увидели би уједно, да радикалски саборски одбор, на којег се бацају дрљем и каменем, заслужује похвалу и признање. Њихова је дужност, да се тачно унесе све у фодове, а до чиновника стоји, да све то буде у реду уведено. Пошто је предговорник све приговоре побио, то он нема шта више да побија. Рачуне има да финалише саборски одбор, али нема ништа против да то и сабор учини, али не тако, као што ревизиони одбор предлаже, него по предлогу Вачићеву да се финалишу, с тога прихваћа предлог Вачићев.

Радослав Марковић покушава, да побије доказе радикалних говорника. Замера, што је фундус инструктус јефтино продан. За своје приговоре и замерање наводи и „доказе“, које је сам покупио и који нису веродостојни, јер нису званични списи. У свом говору осим празних фраза ништа стварно није рекао. Прихваћа предлог ревизионог одбора.

Председник је овим у пола 4 часа одгодио седницу до 6 часова.

Вести из места и са стране.

Из нашега дневника

Кикиндски „Српски Глас“ донео је једну белешку (хтела је бита шаљива), како су три Јоцике (Манојловић, Јовановић и Гавриловић) поднели саборској благајни на исплату „праве правцате квите“ на саборске дневнице и да им — разуме се — благајна није хтела исплатити.

Ја не знам, да ли су „Јоцике“ поднели квите, али, ако су поднели, имали су право, јер им дневнице с путним трошком припадају све до оног дана докле им саборска већина није уништила мандате. Тако је то било увек и финансијални одбор се о томе може из старијих саборских квита уверити; а ако га мрзи тражити, нека запита Думчу, Муачевића и Калембера. Они су били чланови финансијалног одбора, а Калембер је био и благајник, па ће се сећати, како су и коме су исплаћиване дневнице

Баш је један од тих, Јоцика (Гавриловић) био случајно благајников заменик, кад су Марко Богдан, Миливој Радовић, Светозар Грубић и још неки, чији су мандати били тада уништени, поднели том Јоцики „праве правцате“ квите и он их је — исплатио, разуме се дозволом финансијалног одбора, у коме су били радикали у већини, а тек неће наопако нико тврдити, да су та три господина радикали?!

Самосталска и подрепашка господа посланици ограјисали су деруући се у сабору, да је Јоца Гавриловић публика, а кад је њихов потпредседник Пелеш и против њихове воље изјавио, да поп Јоца није публика, него посланик и да има права, кад дође на ред, свој мандат да брани, они су са свим лепо ућуткали. Но кад је др. Јован Манојловић хтео бранити свој и поп Јоцин мандат, они су поново надали дивљачку вику, а потпредседник Пелеш није дао да говори др. Манојловић!

Ко је лагао? Потпредседник или саборска већина? Биће, да су обоје, јер су се сви у лажи зачели, од лажи живе и лаж ће их стаманити за врло кратко време, само што ће и дотле начинити у автономији толико несреће, колико јој нису начинили ни сви највећи душмани њезини од почетка до данас.

*

Хоће да поправе своју погрешку. Шта је много, много, — ал' ово је већ и сувише! Већ се и самосталцима не допада, што број саборских близанаца расте, па траже начина, да се изборни ред за сабор како год било поправи или допуни, само да се спречи облизивање.

Боже мој, како се стари греси свете! Хоће људи, да их покају, а не могу!

А знате ли, ко је изумео близанце у сабору? Самосталци. Први су се близанци родили у Горњем Карловцу и били су самосталац Максим Свилар и Куеновац Стева В. Поповић (сад је то свеједно.) Други пар се родио у Ст. Павови, а после им се та пракса толико допала, да су је свуда употребљавали, где год су били у — мањини.

Све се бојим, да самосталци не мисле искрено, јер се ових избора показала та пракса од неоцењиве вредности по њих, јер је свима тима близанцима кумовао сам Куен преко својих заступника: фебирова и нотароша.

Скупштинарима сремске жупаније не уважење!

У понедељак дне 4. јула (по новом) о. г. састаје се у Вуковару пролетна скупштина сремске жупаније. На дневном реду стоји као 18. тачка: Молба професора дра Јосипа Безендорфера из Осека за подељење субвенције у сврху покрића трошкова штампања књига „Цртице из славонске повести с особитим обвиром на повест и про-

шлост županije: крижевачке, вировитичке, пожешке, цис дравске, барањске, вуковске, сремске и т д“. Исти се професор о братио молбом ради новчане субвенције на све županije, којих је тобоже повест написао у споменутој књизи. Град Осек му је већ дао субвенцију у износу од 1000 круна, а исто толико и вировитичка županija. Сада очекује субвенцију и од сремске županije Ради тога саопштавам знања и равнања ради Србима, члановима županije сремске, да професор Безандорфер у споменутој „свој „повести“ Славоније, није нашао за вредно, да се нити на једном месту позабави са Србима, који сачињавају добру трећину славонског становништва. Преко славонских Срба једноставно је прешао, као да их у опште није никада било, нити их има. Овај професор и доктор као да у опште не зна, да је Срем био саставни део и центар Српске Војводине и да је и данас центар српске митрополије и патријаршије. О толиким српским историјским и знаменитим манастирима нема у овој „повести“ ни спомена, али су зато опширно обрађени којекакви римокатолички манастири и скитови, за које се данас нити зна, да су икада постојали. Иначе се у овој „повести“ прича о свему и свачему и цела је књига једно величање хрватства, за које се до недавно у Славонији није ни знало

Толико ради равнања. **М.**

Петроварадин у — Хрватској!

Франковачко градско поглаварство у Петроварадину поставило је на свим друмовима, који воде у Петроварадин, званичне табле са следећим натписом: „Земља: краљевина Хрватска Županija: сремска. Град: Петроварадин“. Будући да Петроварадин стоји на славонском територију и будући да је за исти териториј једини исправни и законити назив (краљевина, круновина, земља) **Славонија**, то очекујемо од компетентне кр. županијске области у Вуковару, да овај протузаконити и самовољни назив одстрани и успостави стари исправни и законити земаљски назив

У ери народног јединства и политичког Хрватства.

У 141. броју загребачког „Pokreta“ читамо чланак под насловом „Најизвјснија војничка снага свијета“, у ком се приказују и славе као **Хрвати** следећи **православни Срби** генерали и војсковође аустријски: Растић Будисављевић, Алексић, Продановић, барон Родић, барон Јовановић, Кушевић, Кнежевић, Ђурић, Мусулин, Лешајић Цвејић, Заставниковић, Георгијевић, Секулић, Прерадовић, Станисављевић, Михајловић и барон Мамула; затим турски генералисимус и маршал Омерпаша, рођени Србин Личанин из Плашког и три брата Кнежевића из Мутилића у Лици, од којих је Максим био руски генерал и гувернер у Бесарабији (исти је умро у казану), а Алекса царски руски министар. Чудимо се славном „Покретовом“ историчару, што није крај таковог стеклишког апетита похрватио још неколицину Србе генерала и витезова највећег аустријског ратног ордена „Марије Тереви је. Спомено је само фелдцајгмасјстере барона Гаврила Родића († 1890. г.), барона Лазара Мамулу († 1878. г.) и подмаршала барона Стевана Јовановића († 1882. г.) а ипак је било још Срба командира и витезова овога ратног војног одличија као: генерал Павле барон Дамић († 1802. г.). генерал Арсеније барон Сечујац († 1814. г.), фелдцајгмајстер Павле барон Давидовић († 1814. г.), капетан српских добровољаца Павле барон Соколовић († 1789. г.), фелдцајгмајстер Петар барон Дука († 1822. г), мајор Ђорђе барон Ружић († 1838. г), подмаршал Теодор барон Милутиновић († 1836. г.), подмаршал Данило барон Растић († 1853. г). капетан Павле барон Јурковић († 1880. г).

Свесловенски конгрес у Софији.

Јављају из Софије: Бугарска влада је одобрила бесплатно путовање кроз Бугарску жељезницом за све чланове словенског конгреса. Комитет за организацију конгреса очекује одговор на послате позиве те да приступи шиљању жељезничких карата. Вест о доласку на конгрес председника руске думе Гучкова произвела је јако задовољство у словенским круговима. Питање о становима гости ју има изгледа да ће се уредити на опште задовољство. Многи софијски грађани нуде комитету своје куће за смештај словенских гостију. Општина софијска одредила је 20.000 динара за дочек гостију.

Конгрес словенских новинара који ће трајати, три дана, отвориће 21 јуна по ст. календару. Чех Јосиф Холечек уредник „Народних Листи“. Дневни ред је следећи: Предавање Холечека о значају и задатку новинарског савеза; Предавање Бобчева о размени повремене штампе; преглед и данашње стање бугарске штампе; уна пређење књижарске радње између словенских земаља; установљење словенске телеграфске службе. 23. јуна по ст. календару биће годишња скупштина свесловенског новинарског савеза. На софијски конгрес позвани су и Срби политичари и новинари у Угарској и Хрватској.

Хофрихтер осуђен.

Пресуда над Хофрихтером потврђена је и на највишем форуму, те је сад званично објављена. Он, Хофрихтер, је сврнут са војничке части и има одлежати двадесет година тешка затвора. Овим је, дакле, дошла Хофрихтерова ствар крају. У пресуди је најзначајније то, што Хофрихтер није осуђен на смрт, како је то сваки држао. Он није могао бити осуђен на смрт, јер је у последњем часу повукао изјаву, којом је био признао, да је он послао сфасирима отров. У званичном саопштењу занимљиво је место, у којему се каже, да је Хофрихтер душевно на ниском ступњу. О томе, како је Хофрихтер дошао до отрова, саопштење зна само толико: „Хофрихтер се бранио тиме, да је отров пре више година добио од свога оца, за фотографске цели“. Дакле истрага није могла тачно да установи порекло отрова, већ се ослања на изјаву Хофрихтерову. Ова ће тачка остати вечито необјашњена од стране судства у Хофрихтеровој ствари. Но пресуда је изречена и јавност се тиме мора измирити. У ствари је Хофрихтер заиста био крив, примио је за то казну, али једно још остаје, да се војни судски поступак мора унапредити.

Одговорни уредник: Константин Брадваровић

Kufeke ЗА ДЕЦУ И ОДРАСЛЕ

Први ауторитети и у иноземству препоручују „Kufeke“ као најбољу храну код повраћања, прслива и катара у цревима и т. д. 316 1—5

ДВЕ КУЋЕ
продајем у ГАРДИНОВЦИ

на ћошку у сред села где је постојала трговина и крчма више година, куће су прикладне за трговину, крчму и економију, има и шупа, штала и башта. Услови су повољни.

Ко жели купити нека се брати на власницу **Анку Прокић, рођ. Ђорђевић у Бешенову п. В. Радинци (Срем)** или у Гардиновци на дан 10. јула по рим кал. о. г. 783 1—3

НА ПРОДАЈУ:

2 фризерске радње, 3 кафане у Новом Саду, 2 шпецерајске радње, 5 кућа у Новом Саду и на страни, 1 виноград од 2 ланца са 2 куће и по грунта, 1 толеп са виноградом и кућом

ЗА ИЗДАВАЊЕ:

Једна намештена соба са улице и једна из дворишта.

Извештаје даје уз прилог 20 пот. марке.

Банкарска комисионарна радња
Светозара М. Косовца
782 1 3 Кошут Лаушова улица бр. 29.

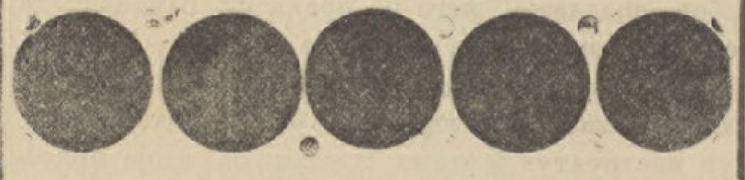

Запаљење прева код деце, која сисају, одстрањује се најсигурније рањењем са Kufeke и млеком јер млеко помешано са Kufeke није изложено врењу које проузрокује запаљење прева, Kufeke даје млеку хранивост, и чини је сварљивијом, те тако одстрањује притисак, који од несварености долази, те тиме деци осигурава стално напредовање.

Оглас дражбе на мањак.

Српска православна црквена општина у селу Врднику на основу решења црквене скупштине од 23. маја 1909 и потврде славног арх адм. одбора А. О. 979/490. ex 1909 од 10. (23.) августа 1909. расписује дражбу на мањак ради оправке свете своје цркве (спољашњег оправка)

Сав посао процењен је овако:

1. Зидарски посао	К	4439·35
2 Лимарски посао . . .	К	1724 —
3. Тесарски посао	К	876·—
4. Столарски посао . . .	К	67·—
5. „ „ бојадисање	К	233 —
Свега	К	7339·35

Дражба ће се одржати 27. јуна (10. јула) 1910. у 2 сата после подне.

Дражбователи су дужни положити 5% јамчевину, а подузетник имаће то изравнати на 10% што ће му се као кауција задржати.

Одбор задржава себи право избор подузетника, а ако не би са дражбом био задовољан, да може поново дражбу расписати

План, трошковник и услови могу се сваки дан видети у писарни парохијског звања.

У Врднику селу, 11. (24) јуна 1910.

Јован Ст. Поповић парох. **Милош Крстић** председник црква. општине

780 1—3

МОДНО-МАНУФАКТУРНА И КРАТКЕ РОБЕ ТРГОВИНА
ЛУКЕ СТ. ГЕОРГИЈЕВИЋА и сина
У РУМИ
потребује 2 старија ПОМОЋНИКА
самостална продавца. — Ступање по погодби. 713 1—3

КАНТИНЕР

вешт мађарском и српском језику, може добити место од 1. јуна п. н. уз сталну плату од 80 К месечно и провизију од промета, која износи такођер половину означене плате — Првенство имају трговачки помоћници, и то они који могу положити кауцију 500 1000 К или сигурну гаранцију, а уз то су вешти рачунању и писању. Понуду треба слати на

Мавру Штерна,
755 1—3 Рајић (Славонија)

Натјечај

на једно упражњено мјесто **учитељице у Брчком** — Плата привременој учитељици 800 К. дефинитивној 1000 К. које ће примати у мјесечним оброцима у напред станарине 16 К. мјесечно, у име огрјева 40 К. годишње.

Дужности су: У једном разреду учити дјецу у прописаним предметима, са својим разредом присуствовати сваком богослужењу. судјеловати у приређивању забава, које буде одбор давао

Натјецатељице треба да приложе ове документе:

1. Да је Српкиња православне вјере.
2. Матуралну свједоџбу о свршеној учитељској школи
3. Свједоџбу о припадности Босни и Херцеговини или Аустро Угарској монархији.
4. Свједоџбу о коректном моралном и грађанском владању, издану од надлежног поглаварства дотичне градске (сеоске) општине. — ова свједоџба прилаже се при првом намјештењу, иначе овдје већ намјештене учитељице имају мјесто тога приложити овлаштење великог управног и просвјетног савјета за вршење учитељског звања у Босни и Херцеговини.

Рок натјечаја до краја јуна.

Брчко 6. јуна 1910.

Српски православни црквено-школски привремени одбор.
775 1—3

Српска штампарија браће Светозара Мулетића у Новом Саду.